

De pelgrimstocht van de mens

Zoektocht naar Innerlijke Transformatie

– Joy Mills

De kernleer van de esoterische filosofie erkent geen voorrechten of bijzondere gaven van de mens, behalve die zijn eigen Ego heeft verkregen door persoonlijke inspanning en verdienste gedurende een lange reeks van zielsverhuizingen en reïncarnaties.

De Geheime Leer, deel I, blz.17

Joy Mills is vice-voorzitter van de Internationale Theosofische Vereniging geweest en voorzitter van de Amerikaanse en Australische afdeling van de Theosofische Vereniging. Zij heeft de wereld rondgereisd om lezingen te houden en zij heeft veel artikelen en boeken geschreven.

Door de Boeddhisten wordt gezegd dat het verwerven van het leven in een menselijk lichaam het grootste voorrecht is. Hetzelfde denkbeeld is uiteengezet door Śri Śankarāchārya in zijn klassieke werk over Vedānta, *Viveka Chudāmani*, veelal vertaald als ‘Het Kroonjuweel van Wijsheid’.

Aldaar wordt gezegd: ‘Onder bewuste wezens is de geboorte als mens moeilijk te verwerven...’ (Chatterji, Mohini M, *Viveka Chudāmani*, vers 2). Maar wat kan er precies bedoeld zijn met dergelijke beweringen? Wat betekent het mens te zijn? In de laatste jaren is veel geschreven over de ontmenselijking van ons mens-zijn, veroorzaakt door de technische methoden die we in leven hebben geroepen; er gaan veel stemmen in protest tegen een opvatting die ons indeelt als dier, ofschoon superieur, of als machine, hoe vernuftig die ook functioneert. In werkelijkheid hangt veel af van hoe we onszelf en ons mens-zijn definiëren.

De Joodse theoloog Dr. Abraham J. Heschel verklaarde ooit: ‘Elke generatie heeft een bij haar passende omschrijving van de mens.’ (*Who is Man?*, 1965, blz. 23).

Hij zei verder: 'Het is kenmerkend voor de innerlijke toestand van de hedendaagse mens dat de voor de hand liggende manier om zichzelf te identificeren is om zichzelf te beschouwen als een machine (ibidem, blz. 23-24). We kunnen eraan toevoegen, 'een machine met onderling verwisselbare onderdelen'. Ons eigentijdse dilemma is gelegen in het feit dat we gewoonlijk onze definitie formuleren in bewoordingen van *wat* we zijn dan *wie* we zijn. 'Wat we zijn' plaatst ons in de categorie der dingen, maar mens-zijn is in werkelijkheid een proces waarin we voortdurend betrokken zijn. Het is een reis naar meer weten, meer voelen en meer begrijpen; op weg naar een transformatie die ons voorbij onszelf zal voeren; een tocht waarbij het verloop van de reis zelf niet los staat van het ontplooiend besef van ons eigen mysterie, het prachtige en ontzagwekkende mysterie van mens-zijn.

Mens zijn is een tocht waarbij het verloop van de reis zelf niet los staat van het ontplooiend besef van ons eigen mysterie, het prachtige en ontzagwekkende mysterie van mens-zijn.

Volgens Laurens van der Post zei Dr. Carl Jung ooit: 'Het wezen van het individu is een raadsel des levens dat oplost wanneer het wordt 'begrepen'... Het lijkt mij dat waarachtig begrijpen iets is wat men niet verstandelijk begrijpt, maar wat toch leeft en werkt ...'(Van der Post, *C.G. Jung and the Story of Our Time*, 1975, blz. 122). Door onze wijze van leven en werken definiëren we ons uiteindelijk als mens; door als mens te leven, door op een menselijke wijze te werken, tijdens onze pelgrimstocht, beginnen we ons ware mens-zijn te kennen. Het onderzoek naar de menselijke identiteit is door de eeuwen heen het onderwerp geweest van ware literatuur, van ware kunst en muziek, van ware wijsbegeerte. Het is het middelpunt

geweest van elke godsdienstige overleving en heeft de grondslag gevormd van alle belangrijke mythologieën. In alle culturele stelsels bereikt de mens vroeg of laat een existentiële fase in zijn leven; dan veranderen de dingen en gebeurt er iets wat niet helemaal verklaarbaar is. Er is een beweging, een wakker schudden, een nieuwe kijk op alles, want het leven krijgt een betekenis, een doel.

Om enig begrip te krijgen van onze menselijke identiteit, om te komen tot herkenning van onze pelgrimstocht of van het levenswerk waar we als menselijke wezens mee bezig zijn, kunnen we misschien oog krijgen voor de diverse facetten die onze individuele identiteit samenstellen. We hebben stoffelijke lichamen met hun unieke kenmerken; we hebben gevoelens, gedachten, aspiraties en wanneer we in diepe gedachten verzonken zijn of in diepe meditatie verkeren, worden we iets meer gewaar, dat veraf en toch dichtbij is, dat noch geheel van onszelf is noch geheel anders, iets ondefinieerbaars, maar toch werkelijk en waar. Tijdens de uiteenzetting van de eeuwige wijsbegeerte, definieerde H.P. Blavatsky de mens als een *saptaparna*, een zevenbladige plant. De zeven 'bladeren' of beginselen, zoals zij in het algemeen genoemd zijn, worden op verscheidene plaatsen in de theosofische literatuur genoemd. Wanneer we erkennen, dat de twee hoogste beginselen het universele Zelf of *Âtman* zijn en de geestelijke ziel of bewustzijn *Buddhi* (deze twee vormen de *Monade* of de 'Pelgrim' zoals HPB de vereniging van *Âtma-Buddhi* omschreef), dan kunnen we nu onze definitie van de mens toespitsen op hetgeen wezenlijk is voor de mens om waarlijk menselijk te zijn. Zoals HPB uiteenzette: '...de twee hogere beginselen *kunnen op aarde geen individualiteit hebben*, kunnen geen *mens* zijn, tenzij er a) het denkvermogen is, de *manas-ego*, om zichzelf te kennen en er b) de aardse *valse* persoonlijkheid is, of het lichaam van egoïstische begeerten en persoonlijke wil om het geheel aan de stoffelijke vorm van de mens te hechten als rond een spil'(*De Geheime Leer*, II blz. 241).

In wezen spelen dus drie factoren een rol in het begrijpen van onze menselijke staat: de Monade of Âtma-Buddhi, het onsterfelijk Zelf, dat voor zijn scheppende activiteit of 'individualiteit', het denkvermogen of de volledige psychologische aard nodig heeft, die werkzaam is door een 'aardse ... persoonlijkheid'. Onze huidige opdracht, onze werkelijke reis als mens naar Verlichting, Zelfverwerkelijking, Transformatie, (er zijn veel benamingen), is gericht op het belangrijkste beginsel, *manas* of denkvermogen. Hier worden de werkelijke veldslagen gestreden en gewonnen; hier is het slagveld waar keuzes gemaakt worden; hier moeten de belangrijke beslissingen bewust genomen worden. De ware mens manifesteert zich in het vermogen een bewuste keuze te maken. We moeten niet alleen de gevolgen van onze keuzes onder ogen zien, maar we moeten inzien, dat anderen onze keuzes niet voor ons kunnen maken. In elk geschrift weerklinkt deze fundamentele waarheid van de pelgrimstocht van de mens en als we nalaten deze kracht te gebruiken, dit vermogen om te kiezen dat ons tot mens maakt, 'verkleinen' we, zoals één schrijver het onder woorden heeft gebracht, 'het formaat van onze ziel'.

Er kan op gewezen worden dat de belangrijkste les van de *Bhagavadgītā* niet zozeer is, dat Arjuna moet handelen, maar dat hij moet handelen op grond van zijn eigen keuze, waarbij hij tot zijn eigen beslissing moet komen en de grondbeginselen moet begrijpen die ten grondslag liggen aan zijn handeling. Want Arjuna is het symbool voor elk van ons die een probleem kan hebben en een besluit moet nemen betreffende het verloop van ons eigen leven, hevig verlangend iemand anders te vinden om zijn dilemma op te lossen. Dit kon de Goddelijke Leraar, Sri Krishna, niet doen, omdat in feite geen ware leraar ooit het probleem kan oplossen waarmee de leerling geconfronteerd kan worden. De Onsterfelijke Wagenmenner, die zich in elk van ons bevindt, kan in het geval we erin slagen in contact te komen met die Verheven Leraar, ons slechts het inzicht geven, het ware perspectief van een allesomvat-

tend begrijpen, waarop onze keuzes gebaseerd zijn, gesteund door een evenwichtig denkvermogen. Zoals de *Viveka Chudāmani* ons aan het volgende herinnert:

Het wezen van de ene realiteit moet gekend worden door de eigen zuivere spirituele gewaarwording en niet met behulp van een pandit...de vorm van de maan moet gekend worden door het eigen oog...

Wie behalve dan het Zelf (Âtman) is in staat de ketenen van avidyā, kâma en karma te slaken...zelfs gedurende duizend miljoen kalpa's...

Ziekte wordt nooit genezen door [het uitspreken van] de naam van het medicijn zonder het in te nemen: vrijheid wordt niet verkregen door het [uitspreken van het] woord Brahman zonder directe gewaarwording (opus citatus, verzen 56, 57, 64).

Teneinde meer nadruk te leggen op de voornaamste taak van onze reis, kunnen we in het kort de aandacht richten op een andere en misschien zelfs meer bruikbare indeling van de menselijke beginselen. HPB legde, tijdens het bespreken van de zeventvoudige indeling waarvan zij een voorstandster was, ook in tabelvorm stelsels voor, die gevolgd werden door verscheidene andere scholen (*De Geheime Leer*, I, blz. 157). Terwijl ze in het bijzonder de indeling van de Târaka Râja Yoga van commentaar voorzag, verklaarde zij dat 'voor alle praktische doeleinden' [dit] de beste en eenvoudigste is', eraan toevoegend dat 'hoewel er zeven beginselen in de mens zijn, er maar drie verschillende upādhi's (bases) bestaan, in elk waarvan Âtmâ onafhankelijk van de rest kan werken'. (Opus citatus, blz. 158). Het woord *upādhi*, afgeleid van het wortelwoord *dhi*, dat 'bevatten' of 'voeden' betekent, wordt in het algemeen vertaald als 'vat' of 'basis', maar het heeft ook de betekenis van datgene, wat begrenzing oplegt en betekenis geeft aan dat, wat wordt vastgehouden, gevoed of omvat. Derhalve wordt het universele (Âtman) verbijzonderd door de drie

upādhi's en beide begrenzen en voeden het Ene bewustzijn in zijn geïndividualiseerde uitdrukking. De drie *upādhi's* worden aangeduid als:

1. *Kāranopādhi*, of geestelijke ziel of Buddhi; het fundament dat het principe van causaliteit voortbrengt;

2. *Sukshmopādhi*, of het denkvermogen, inclusief *kāma rupa*, het lichaam of de vorm van zelfzuchtige verlangens alsmede van wilsuitingen en van gevoelens. Het woord *sukshma* op zich betekent niet alleen subtiel, fijn, ongrijpbaar, maar heeft ook de betekenis van de ijlere beginselen met betrekking tot de psychologische aard van het menselijk wezen.

3. *Sthulopādhi*, of het dichte stoffelijk lichaam met de etherische en *prānische* aspecten, waarbij het woord *sthula* de betekenis heeft van wat tastbaar, grof en log is en daarom verwijst naar het vergankelijk lichaam met zijn massa en gewicht, het voertuig waarin de menselijke en geestelijke ziel voor een incarnatie gezeteld zijn.

zijn nadere toelichting op deze leerstelling, wees Dr. G. de Purucker erop dat deze drie wegen 'samenvallen, gelijktijdig bestaan en in alle opzichten volledig met elkaar zijn verbonden; een evolutie van de geestelijke natuur van het zich ontwikkelend wezen, die plaatsvindt op geestelijke gebieden; een evolutie van de tussengelegen natuur van het wezen (in de mens het psychomentele deel van zijn constitutie); en een vitaal-astrale-stoffelijke evolutie, resulterend in een lichaam of voertuig dat in toenemende mate geschikt is voor het tot uitdrukking brengen van de krachten die in de tussenliggende en geestelijke delen van de zich ontwikkelende entiteit 'optreden of te voorschijn komen.' *Man in Evolution*, blz. 54-55).

Om het beeld volledig te maken voegde HPB eraan toe: 'Elk van deze drie stelsels heeft zijn eigen wetten en wordt bestuurd en geleid door verscheidene groepen van de hoogste Dhyāni's of Logoi. Elk is vertegenwoordigd in de constitutie van de mens, de microkosmos van de macrokosmos en de vereniging in hem van deze drie stromingen maakt hem het samengestelde wezen dat hij nu is' (*De Geheime Leer*, I, blz. 181). Eigenlijk zijn wij het alleen, als menselijke wezens, die in onszelf deze drie stromingen van evolutie verenigen en we doen dit door middel van die bepaalde factor, die ons als mens kenmerkt, de aanwezigheid van *manas*, of het beginsel dat zelfbewust maakt (en dus keuze, zelfreflectie en de diverse andere aspecten van het denkvermogen) mogelijk maakt. Het is dit beginsel waaraan we de meeste aandacht moeten besteden, want het niet nakomen van onze belofte staat gelijk aan het verliezen van onze menselijkheid. Het weigeren om na te denken is het ontkennen van ons menszijn.

Het slagveld is het veld waarop een keuze gemaakt wordt, bewuste keuze, van de weg die we zullen gaan, want er *is* inderdaad een weg, zoals HPB ons heeft verteld en hoewel 'steil en doornig, vol gevaren van allerlei soort', is het toch een pad 'en het leidt naar het hart zelf van het universum'. Het betreden van die weg is alles op

... er is inderdaad een weg, zoals HPB ons heeft verteld en hoewel 'steil en doornig, vol gevaren van allerlei soort', is het toch een pad 'en het leidt naar het hart zelf van het universum'.

Hoewel dit onderzoek naar de beginselen van de menselijke constitutie niet alleen erg technisch kan lijken, maar ook ver verwijderd van dat, wat wij als menselijke wezens direct moeten aanpakken, zal zijn unieke betekenis duidelijk worden, wanneer we verder in overweging nemen dat HPB uitdrukkelijk verklaarde ...'er bestaat in de natuur een drievoudig evolutieplan voor het vormen van de drie *periodieke upādhi's*; of liever drie afzonderlijke evolutieplannen, die in ons stelsel op elk punt onontwarbaar zijn dooreen geweven en vermengd. Dit zijn de monadische (of geestelijke), de verstandelijke en de stoffelijke evolutie' (Opus citatus, blz. 181). Bij

het spel zetten, maar dit is de glorie en de zielenstrijd van de pelgrimstocht van de mens. Het is ook 'het Land zonder paden' en 'het ligt aan ieder van ons de weg te zoeken'. Om nogmaals de woorden van HPB te gebruiken:

'Voor hen die de top hebben bereikt is er een beloning waar geen woorden voor zijn - het vermogen om de mensheid te zegenen en te redden; voor hen die falen, zijn er andere levens waarin het succes kan komen'

(Voor de volledige uiteenzetting zie *Collected Writings*, deel XIII, blz. 219).

Laten we dan onze aandacht wenden naar de reis van de mens en het pad dat voor ons ligt. HPB richtte onze aandacht op de desbetreffende opdracht in haar uiteenzetting over de grondstellingen waarop de occulte leer is gebaseerd. In haar woorden:

De kernleer van de esoterische filosofie erkent geen voorrechten of bijzondere gaven van de mens, behalve die welke zijn eigen Ego heeft verkregen door persoonlijke inspanning en verdienste gedurende een lange reeks van zielsverhuizingen en reïncarnaties. (De Geheime Leer, deel I, blz.17)

Wanneer we deze essentiële leer in verband brengen met de drievoudige evolutiestroom ten aanzien van het voortbrengen en ontwikkelen van de regelmatig terugkerende fundamentele of *upâdhi's*, waardoor de Ene Ultieme Werkelijkheid, *Âtman* genaamd, zichzelf openbaart, kunnen we erop wijzen dat er drie primaire processen bij zijn betrokken. Deze kunnen achtereenvolgens omschreven worden als, ten eerste, reïncarnatie waardoor het zich ontwikkelende bewustzijn zich steeds opnieuw kleedt in voertuigen die geschikt zijn voor het daarin ontwakende leven; in de tweede plaats (en merk op dat HPB het noemt voordat zij het woord 'reïncarnatie' gebruikt), zielsverhuizing, waardoor de psych mentale bestanddelen van onze aard innerlijk getransformeerd worden door 'persoonlijke inspanning en verdienste' naar het model van de 'Hemelse' of archetypische 'Mens'¹; in de derde plaats het

'proces' (dat geen proces is maar een volledig ontwaken) dat we Verlichting kunnen noemen, wanneer de geestelijke natuur daar staat in zijn volledige en ontzaglijke schittering. Deze processen vallen in werkelijkheid "samen, bestaan gelijktijdig en zijn in alle opzichten volledig met elkaar verbonden," omdat zij gerelateerd zijn aan drie vormen van tijd. We kunnen zeggen dat reïncarnatie plaats vindt in chronologische of lineaire tijd. Deze tijdsindeling stelt ons in staat om te spreken over vroegere en toekomstige levens of bestaan en over de huidige vergankelijke en voortdurende verandering van het ingewikkelde wezen dat we onszelf noemen. 'Dit is mijn huidige incarnatie'. Bij zielsverhuizing is sprake van mythische tijd; dit is wat in elke mythe en allegorie getypeerd wordt met 'er was eens', waarin de heldhaftige reis van de ziel zich voltrekt, met een begin dat denkbaar is op elk moment van de lineaire tijd. Men heeft geen nieuwe 'incarnatie' nodig om de zoektocht naar innerlijke transformatie te ondernemen. De eeuwigdurende zoektocht is begonnen op het moment dat de keuze is gemaakt de weg in te slaan die leidt naar het 'hart van het universum'. En Verlichting, wat niet echt een 'proces' is, zoals daarnet uiteengezet is, vindt plaats buiten iedere tijd. Het is het 'hier en nu' dat altijd is, dat 'heden' dat op elk moment de wereld van de tijd kan binnengaan, zoals de ervaring van de Boeddha duidelijk en voor altijd aantoonde. Het kan toegeschreven worden aan datgene wat 'mystieke tijd' wordt genoemd, de tijd die de lineaire tijd overstijgt, het moment waarbij tijd niet bestaat, waarin volledige transformatie optreedt.

Het is vanzelfsprekend geworden om te zeggen dat we nu op de tweesprong staan; het is een tijd van overgang, zelfs van geweldadige verandering. Oude levenspatronen voldoen niet langer om de hedendaagse crises het hoofd te bieden. Niet alleen ons eigen voortbestaan als menselijke wezens, maar het overleven van al het leven op de planeet zal gebaseerd zijn op de besluiten die we nu nemen. Velen schreeuwen dat we reeds gekozen heb-

ben voor de fatale afslag van de weg en al een eind gevorderd zijn op de weg naar zelfvernietiging en vernietiging van de wereld. In dat geval moeten we moed vatten en op onze schreden terugkeren naar de verraderlijke tweesprong, door de gevolgen van onze oude keuzes (ons karma) onder ogen te zien en opnieuw beginnen op de ware weg die naar ons doel leidt. Mythen en sprookjes staan vol voorbeelden van hen die de verkeerde zijwegen insloegen en zichzelf geplaagd zagen voor 'een poel van ellende', zoals dit het geval was met Christian in *Pilgrim's Progress* van John Bunyan. Ten einde op hun schreden terug te keren, moesten zij zichzelf zien te bevrijden, terwijl zij de gevolgen van ongelukkige keuzes moesten uitwerken, tot zij met hernieuwde kracht nog een keer aan de grote reis konden beginnen. Alles om ons heen kan er een aanwijzing voor zijn, dat we ons op de verkeerde weg hebben begeven. Soms gedragen we ons als passagiers in een bus, erop los pratend over onze eigen kleine zorgen en de alledaagse dingen van het bestaan, terwijl we nooit uit het raam kijken om te zien waar we heengaan. Daarbij letten we niet op het gebied waar we doorheen rijden, heel tevreden dat we het besturen van de bus aan een ander kunnen overlaten. Maar als we ons ten slotte bewust worden van de richting die we hebben genomen of, wat meer waarschijnlijk is, gaan beseffen dat we doelloos ronddolen, dan realiseren we ons dat we bij het bepalen van onze bestemming het lot in eigen hand kunnen nemen. Zoals in alle grote mythen verhaald wordt, moeten we dan in alle ernst de heldhaftige reis van de ziel beginnen en zoals lang geleden Odysseus deed, begeven we ons op weg

*te zeilen voorbij het avondrood, en voorbij het bad van licht
van alle sterren van het westen...
Het kan zijn dat de golven ons schoonspoelen:
Het kan zijn dat we de Gelukzalige Eilanden aandoen,
...we zijn wie we zijn;*

*Een gelijkmatig humeur van heldhaftige harten,
Verzwakt door de tijd en het lot, maar met een sterke wil
Strijden, zoeken en ontdekken, en niet versagen.²*

Onze opdracht, het menselijk *opus*, is zowel in godsdienstige geschriften als in mythen en in legenden duidelijk afgeschilderd: het ter hand nemen van de menselijke pelgrimstocht, de zoektocht naar innerlijke transformatie. De krachten die tegen ons zijn opgesteld knechten het lichaam niet langer, maar de krachten die het denkvermogen en het hart in slavernij houden zijn krachten die we in het verleden zelf in beweging hebben gezet tijdens onze onbewuste zwerftochten in de verlaten gebieden en woestijnen van onwetendheid. We moeten onze onsterfelijkheid verwerven, zoals *De Geheime Leer* op ruime schaal duidelijk maakt.

Eén citaat is waarschijnlijk al voldoende om dit punt te illustreren:

De leer zegt dat, om een volledig bewust goddelijk wezen te worden – ja, zelfs het hoogste – de oorspronkelijke geestelijke Intelligenties door het menselijk stadium moeten gaan. En wanneer we zeggen menselijk, dan heeft dat niet alleen betrekking op onze aardse mensheid, maar ook op de stervelingen die elke andere wereld bewonen, d.w.z. op die Intelligenties die een geschikt evenwicht tussen stof en geest hebben bereikt, zoals WIJ nu ... Elk wezen moet door eigen ervaring het recht hebben verkregen om goddelijk te worden (De Geheime Leer, deel I, blz. 107)

Het kan een eenzame reis zijn, maar toch zijn we nooit alleen en als we maar willen kijken, zijn de aanwijzingen duidelijk gemarkeerd door generaties van Adept Leraren. 'Ontwaak, sta op' is de aanroep die door de Upanishads klinkt. 'Volg mij' is het gebod van de Christus. Onze reis verloopt van het alledaagse zelf via het Zelf naar het Ene Zelf; zoals HPB het zegt in de *De Stem van de Stilte*:

De Grote Wet zegt: 'Om de Kenner van het AL-ZELF te worden moet gij eerst het ZELF leren kennen. 'Om tot de kennis van dat ZELF te komen, moet gij het Zelf opgeven voor het Niet-Zelf, het Zijn voor het Niet-Zijn... En nu is Uw Zelf in het Zelf verloren, Uzelf in UZELF, opgegaan in Dat Zelf, vanwaar gij eens uitstraalde.' (Fragment 1, vers 19 en 90)

Zielsverhuizing is de manier van reizen waardoor onze tocht wordt voltooid, een leer die in grote lijnen verkeerd is begrepen en helaas onjuist wordt geïnterpreteerd, totdat het beschouwd wordt in het licht van de occulte filosofie. De verwijzing van HPB naar zielsverhuizing als wezenlijk element in het bereiken van ons menszijn en uiteindelijk onze goddelijke (wat zij 'dhyân-chohanisch' noemt) staat, is een duidelijk bewijs dat de leer, bekend als zielsverhuizing, naar de noodzakelijke psychologische (mentaal-emotionele) transformatie verwijst, die plaats moet vinden als we onze onsterfelijkheid willen verwerven, om onze plaats in te nemen onder de redders van de mensheid en om één van de grote weldoeners van het leven zelf te worden. Reïncarnatie alleen is onvoldoende om het doel te bereiken dat voor ons is uitgezet; het louter vergaren van levens van bestaan, het opdoen van ervaringen gedurende een bepaald aantal levens, of het er nu zevenhonderd of zeventienduizendzevenhonderd zijn, kan van ons evenmin een god maken, als door het voortdurend eten van de bladeren van een bepaalde plant de rups in een vlinder kan veranderen. Het proces van metamorfose in bepaalde organismen, die een volledige inwendige verandering ondergaan, komt in feite overeen met de taak die ieder van ons in volledig bewustzijn zelf moet ondernemen. Daarom spreekt HPB van een 'lange reeks zielsverhuizingen en reïncarnaties'. Zoals er reeds op is gewezen, verloopt reïncarnatie lineair in de tijd, maar zielsverhuizing heeft op een geheel andere dimensie van tijd betrekking, wat door vele schrijvers mythische tijd wordt genoemd.

Het pad naar een dergelijke transformatie, wat gesuggereerd wordt door het woord zielsverhuizing, ligt onvermijdelijk binnen de bereidheid van elk van ons, om ons in de mysterieuze diepten van onze menselijke identiteit te begeven. Zoals we zullen zien is het proces zorgvuldig beschreven in elke overlevering en mythologie. Het is de eeuwenoude zoektocht van de held (en heldin), de ontmoeting met de draken van het psychische rijk, de schimmen en obsessies waarover de hedendaagse psychologie zoveel heeft te vertellen. Het kan, om met Dante te spreken, ook een afdaling in de hel betekenen (waarbij al het karma van ons eigen verleden onder ogen moet worden gezien) voordat we kunnen opstijgen. Het is de mystieke zoektocht van de alchemist uit de Middeleeuwen, waarbij het zuivere goud van de geest moet worden afgescheiden van het ruwe materiaal van de persoonlijkheid. In godsdienstige bewoordingen wordt gesproken van 'redding' en 'bevrijding', van 'verlossing' en 'verlichting': de redding van de menselijke geest, de bevrijding van het Ene Ware Zelf dat altijd verblijft in alle levende wezens, de wedergeboorte van de gekruisigde god. De Weg van zielsverhuizing, van transformatie, is zowel eenvoudig als moeilijk. Hij is vol gevaren en vol van gevoelens van verrukking.

(wordt vervolgd)

Noten:

1 De uitdrukking 'Hemelse Mens' verschijnt op vele plaatsen in *De Geheime Leer*, en verdient speciale aandacht van de serieuze bestudeerder. Een uitstekende analyse werd gegeven door E.L. Gardner in zijn boekje *The Heavenly Man: the Divine Paradigm* (Theosophical Publishing House, Londen, 1952)

2. Alfred Lord Tennyson, *Ulysses*: het volledige gedicht kan in vele bloemlezingen gevonden worden, evenals in de verzamelde werken van Tennyson

Uit: *The Theosophist*, juli 2002
Vertaling: Ton van Beek